

Kinderen met kenmerken van begaafdheid begeleiden in het AI tijdperk

Datum: Vrijdag 27 & zaterdag 28 november 2026

Prijs: €350,-*

Doelgroep: leraren, plusklasbegeleiders,
begaafdheidsspecialisten,

Locatie:

Buitenplaats de Bergse Bossen

Traaij 299, 3971 GM Driebergen

Is deze training iets voor jou?

Je werkt met kinderen met kenmerken van begaafdheid, of je begeleidt collega's die met die doelgroep werken. Je bent begaafdheidsspecialist of hebt je tenminste goed verdiept in de kenmerkende eigenschappen en behoeften van begaafden.

Daarnaast ben je geschikt voor deze training als je AI niet wil verbieden en niet blind wil omarmen, maar er bewust mee wil leren werken. Voor jezelf én voor de kinderen in de klas. Je voelt dat de tijd rijp is voor uitdagend onderwijs waar nieuwsgierigheid en eigenaarschap in het leerproces een voorwaarde is voor een goede ontwikkeling bij kinderen. Je zoekt inspiratie, kennis en praktische tools om in jouw praktijk aan de slag te gaan met 'toekomstbestendig' onderwijs. A rising tide raises all ships.

* De prijs van de training is bewust laag om de drempel voor deelname zo laag mogelijk te houden.

1. Positionering en afbakening

Deze tweedaagse is er voor mensen die de doelgroep al kennen. De vraag is hier niet wat begaafdheid is, maar wat de begeleiding van deze kinderen van jou vraagt nu er een denkpartner beschikbaar is die er twee jaar geleden nog niet was. Het programma is opgehangen aan vier werkwoorden, die ook de leerdoelen structureren. Dag 1 gaat over weten en kunnen: wat mag je van deze kinderen verwachten, en welke vaardigheden heb je zelf nodig. Dag 2 gaat over doen en voorleven: hoe ziet je aanbod eruit, hoe krijg je het de eigen klas in, en wat lezen kinderen aan jou af.

Wat er wel in zit:

- het profiel van de doelgroep, uitsluitend vertaald naar handelen;
- leren zonder plafond, uitgewerkt in vijf soorten plafond en een aanpak per soort;
- het aanbod: universele thema's, essentiële vragen en echte problemen als basis, met de Oplossing Experteaser als ruggengraat;
- de rollen die je AI geeft, en de grenzen daarvan: We werken tool-onafhankelijk met patronen die overal werken.
- de begeleiding van collega's in de eigen klas, inclusief de obstakels die je daarbij tegenkomt.

Wat er bewust niet in zit:

- tool-reviews. Tools veranderen sneller dan drukwerk. We werken tool-onafhankelijk met patronen die overal werken.
- een technische introductie in AI. Die krijg je in 'Maak je eigen Onderwijs!', dat naast deze training staat.
- signalering en diagnostiek. Dat is de voorkennis die min of meer als bekend wordt beschouwd.

2. Visie en theoretisch fundament

2.1 De visie: ons onderwijs zelf begaafd maken

- Geen onderwijsaanpassingen maken in het huidige systeem voor de kinderen met kenmerken van begaafdheid, maar ons onderwijs zelf begaafd maken voor alle kinderen. A rising tide raises all ships." Die visie heeft in deze training drie harde consequenties, en ze sturen elke keuze in het programma.
- Niet alleen voor de plusklas. Wat je ontwerpt kan ook in de eigen klas landen. We bekijken ook steeds, wat kun je hiervan meenemen in de reguliere lespraktijk. Zo kun je wat je leert ook gebruiken om je collega's te leren hoe zij jouw plusklas-leerling in haar eigen groep kan uitdagen.
- Geen label als toegangsbewijs. Uitdaging en eigenaarschap zijn geen beloning voor wie hard genoeg werkt. Ze zijn de normale vorm van goed onderwijs. Wat we hier voor één kind bouwen, is de blauwdruk voor de klas.
- De leraar als procesarchitect. De leraar verschuift van antwoorden leveren naar processen ontwerpen: minder zenden, meer sturen met vragen en kaders. Juist die verschuiving maakt AI zowel mogelijk als noodzakelijk. Wie processen ontwerpt, kan een denkpartner een rol geven. Wie vooral antwoorden levert, wordt door een denkpartner overbodig gemaakt.

2.2 Wat je van deze kinderen mag verwachten

Zes verwachtingen sturen alles wat er in twee dagen gebeurt. Ze worden kort behandeld en telkens direct gekoppeld aan handelen, met de vraag erbij wat AI eraan verandert.

- **Diepte en flow.** Heylighen (2007) beschrijft begaafdheid in termen van neural propagation depth en flow-motivatie: het vermogen én de drang om door te denken voorbij het eerste antwoord, en de behoefte aan een taak die precies op de rand van het kunnen ligt. Te makkelijk werk is niet saai maar frustrerend. Wat AI verandert: diepte is niet langer schaars. Wat jij doet: bewaken dat de gewonnen ruimte naar diepte gaat en niet naar tempo.
- **Asynchronie. Denkniveau, emotionele ontwikkeling en executieve functies lopen uiteen.** Een kind kan cognitief eindeloos ver komen en vastlopen op de eerste zin. Wat AI verandert: er is eindelijk een steiger beschikbaar die de inhoud niet verlaagt. Wat jij doet: steigers bouwen én een afbouwplan maken.
- **Intensiteit en idealisme.** Dabrowski's overexcitabilities beschrijven de intensiteit waarmee deze kinderen waarnemen, denken en voelen; Webb (2008) verbindt dat aan een verhoogde kans op existentiële vragen. Wie scherp ziet en ver doordenkt, komt eerder uit bij de grote thema's. Wat AI verandert: er is nu altijd een gesprekspartner beschikbaar die nooit moe wordt. Wat jij doet: de vraag serieus nemen, zodat het scherm niet de eerste plek wordt.
- **Rechtvaardigheidsgevoel.** Deze kinderen hebben een scherpe antenne voor wat niet klopt. In het AI-tijdperk komen ze daarmee direct uit bij eerlijkheid en auteurschap: is dit nog van mij, is dit valsspelen, waarom mag zij het wel. Wat jij doet: die vraag niet wegnemen maar gebruiken, het is een uitstekend onderwerp voor een echt onderzoek.
- **Motivatie is geen karaktereigenschap.** Autonomie, competentie en verbondenheid (Deci & Ryan). Onderpresteren, perfectionisme, faalangst en 'niet willen opvallen' zijn zelden onwil en bijna altijd een antwoord op een omgeving waarin een van die drie ontbreekt. Wat jij doet: eerst naar de omgeving kijken, dan pas naar het kind.
- **Perfectionisme krijgt een uitweg.** Met AI is foutloos, verzorgd en indrukwekkend werk binnen handbereik met minimale inspanning. Voor een kind dat niet durft te falen is dat geen gemak maar een ontsnapping. Onderpresteren was altijd al lastig te zien; nu verdwijnt het laatste signaal, want het werk is af en het is goed. Wat jij doet: het proces zichtbaar eisen, niet het product beoordelen.

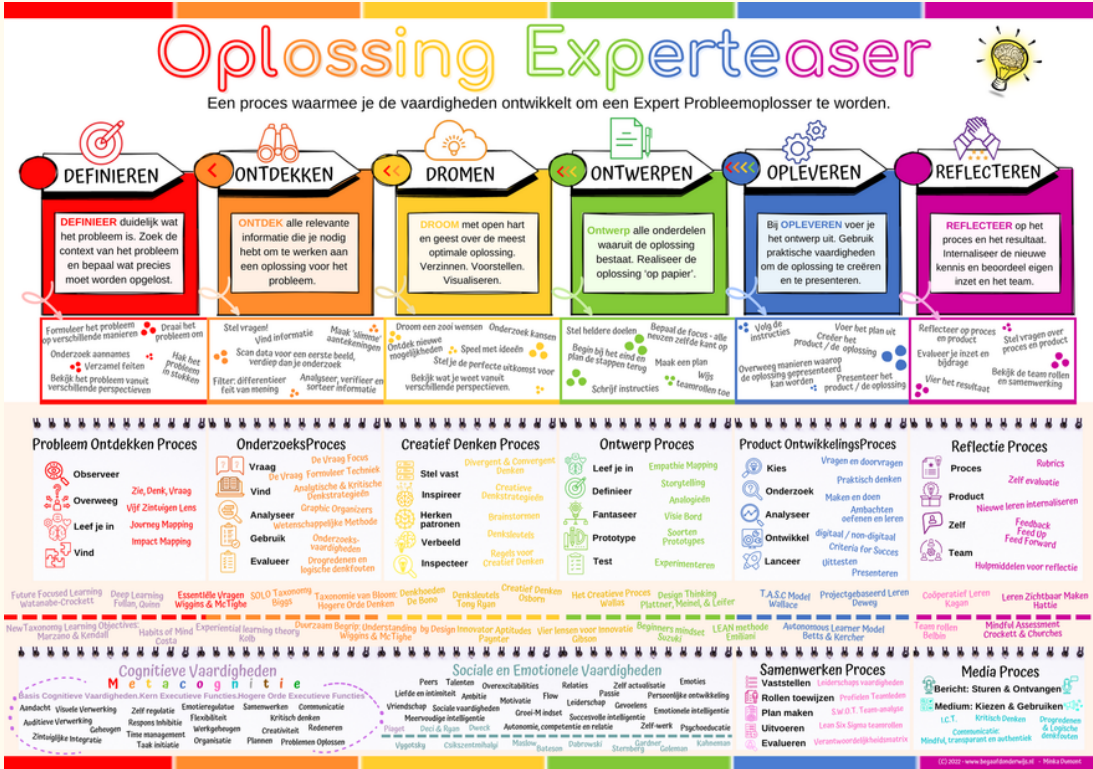
2.3 Leren zonder plafond: wat het is en wat het niet is

‘Zonder plafond’ klinkt als onbeperkt, en dat is precies het misverstand. Een plafond is geen hoogte maar een blokkade, en er zijn vijf soorten. De ontdekking die deelnemers vrijwel altijd doen: het probleem is zelden tempo.

Soort plafond	Wat je ziet	Wat het opheft
Tempo	Het kind is klaar en wacht. Het maakt fouten uit verveling of vertraagt zichzelf om niet op te vallen.	Compacten: minder herhaling, met de gewonnen tijd naar diepte en niet naar meer werk.
Diepte	Het kind maakt alles goed en leert niets. Het stelt geen vragen meer.	Een essentiële vraag zonder antwoord achter in het boek, en AI als tegenspreker in plaats van antwoordautomaat.
Ingang	Het kind kan het denken wel aan, maar het onderwerp of de vorm sluit niet aan bij dit brein.	Meerdere ingangen op hetzelfde thema: een bron op eigen leesniveau, een andere invalshoek, een ander medium.
Structuur	Het kind denkt ver en komt niet van start, of raakt halverwege de draad kwijt.	Executieve steigers: opdelen, plannen, terugkomen op je eigen plan — zonder dat de inhoud wordt overgenomen.
Betekenis	Het kind kan het, maar wil niet. ‘Waarom zou ik.’	Een echt probleem met een echt publiek. Betekenis is geen motivatietruc maar een ontwerpeis.

2.4 De Oplossing Experteaser als ruggengraat van het aanbod

Kinderen worden expert probleemoplossers door herhaald en bewust te werken aan het oplossen van betekenisvolle problemen. Het probleem is de teaser: het prikkelt, daagt uit en geeft betekenis. De zes stappen zijn geen lineaire checklist maar een routekaart — teruggaan en herontwerpen is geen fout, het is leren. Voor deze training is de cyclus meer dan inhoud. Ze is het ontwerpraster waarmee deelnemers hun eigen aanbod bouwen, en tegelijk de plek waar de vraag ‘welke rol geef ik AI’ per stap een ander antwoord krijgt. Dat maakt het gesprek over AI eindelijk concreet: niet of je het gebruikt, maar waar in de cyclus.

Neem een kijkje op de website voor een uitgebreide omschrijving van de visie Begaafd Onderwijs en dit raamwerk: De Oplossing Experteaser.

2.5 Universele thema's, essentiële vragen en echte problemen

Het aanbod voor deze kinderen, in de plusklas én in de eigen klas, rust op drie lagen. Elke laag doet iets wat de andere twee niet kunnen.

- **Het universele thema geeft duurzaamheid.** Macht, systemen, patronen, verandering, relaties, structuur, ontdekkingen, orde en chaos. Groot genoeg om jaren mee te gaan, abstract genoeg om transfer af te dwingen, en herkenbaar genoeg om er in groep 3 én groep 8 aan te werken. Ze voorkomen dat verrijking een reeks losse projectjes wordt.
- **De essentiële vraag geeft richting.** Een goede essentiële vraag is open, terugkerend en niet op te zoeken. Ze geeft richting zonder het antwoord voor te schrijven. En ze is precies het type vraag waarop AI geen eindantwoord kan geven — wat het gesprek met een denkpartner juist waardevol maakt in plaats van overbodig.
- **Het echte probleem geeft betekenis.** Een probleem met echte belanghebbenden en een echt publiek is de enige opdracht die niet in dertig seconden af is. De context is lokaal, de belangen zijn echt en het antwoord moet standhouden in de werkelijkheid. Dat is meteen het sterkste antwoord op de vraag of het werk nog van het kind is.

Deelnemers bouwen ketens: van thema naar vraag naar probleem. Voorbeelden die in de training als model dienen:

Universeel thema	Essentiële vraag	Echt probleem, echt publiek
Systemen — Het Weer	Wie draagt de gevolgen van een systeem dat we samen maken?	Ontwerp een hitteplan voor het eigen schoolplein. Publiek: directie en ouderraad.
Verandering — Communicatie	Wanneer is iets nog van jou?	Stel samen met de kinderen de AI-afspraken van de school op. Publiek: team en MR.
Orde en chaos — Verkeer	Hoeveel vrijheid geef je op voor veiligheid?	Herontwerp de haal- en brengroute rond de school. Publiek: verkeersouder en gemeente.
Macht — Geld	Wie bepaalt wat iets waard is?	Onderzoek hoe het schoolbudget voor materialen wordt besteed en doe een voorstel. Publiek: directie.
Structuur — Hersenen	Wat verandert er aan jouw denken als je een machine laat meedenken?	Onderzoek hoe kinderen op deze school AI gebruiken en wat dat met hun werk doet. Publiek: het team.

Voor deze training geldt:

Rol benoemen.

Bij elk AI-gebruik in de training benoemen deelnemers welke van de acht rollen ze AI geven, en of ze die kozen. Dat maakt het onzichtbare zichtbaar en wordt een gewoonte.

Ervaren gaat vóór uitleggen.

Deelnemers doorlopen op dag 1 zelf als 'kind' de Oplossing Experteaser met AI, en voelen aan den lijve wanneer hun denken wordt overgenomen. Pas daarna komt de theorie (Dewey, Kolb).

Tool-onafhankelijk.

We werken met principes en promptpatronen die in elke toepassing werken (ChatGPT, Claude, Gemini, Copilot of een schooltoepassing). Geen accounts aanmaken tijdens de training met persoonsgegevens van kinderen.

Van product naar proces.

Zowel voor deelnemers als voor kinderen verschuift de beoordeling van het eindproduct naar het proces: logboek, prompts, keuzes, reflectie.

Twee lagen, altijd samen.

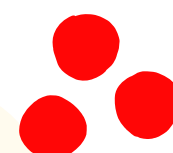
Elk onderdeel gaat over de leraar die zelf met AI werkt én over wat de leraar nodig heeft om kinderen te begeleiden. Wat je zelf niet doet, kun je niet voorleven.

Wrijving is een ontwerpkeuze.

In elke werkvorm zit een moment waarop het denken terug bij de mens komt: verantwoording, navertellen, pitch zonder scherm, één ding zonder AI.

Niet alleen.

•Eigenaarschap is geen individuele oefening. Tijdens de training werken we samen zodat we elkaar twee dagen scherp houden, en eindigt met nadenken over wie dat op school gaat doen.

3. Leerdoelen

De leerdoelen zijn geordend naar het handelingsrepertoire van de procesarchitect uit 'Onderwijs zonder plafond': weten, kunnen, doen, voorleven. Na de training kan de deelnemer:

Weten (inzicht en kennis)

- verwachtingen bij deze doelgroep koppelen aan concrete onderwijsbehoeften, en benoemen wat AI aan elk daarvan verandert;
- de vijf soorten plafond onderscheiden en uitleggen waarom tempo zelden het echte probleem is;
- uitleggen onder welke voorwaarde AI het leren versterkt in plaats van ondermijnt, en dat onderbouwen met het onderzoek;
- de zes stappen van de Oplossing Experteaser beschrijven en per stap benoemen welke rol AI wel en niet krijgt;
- uitleggen waarom universele thema's, essentiële vragen en echte problemen samen sterker zijn dan elk afzonderlijk;
- beargumenteren wat de bestaansreden van een verrijkingsgroep is in een tijd waarin elk kind een denkpartner kan hebben.

Kunnen (vaardigheden en oog)

- met de Plafondscan bepalen waar een specifiek kind vastloopt, en per uitkomst een aanpak kiezen;
- AI in vier rollen inrichten, uitdager, materiaalleverancier, steiger, tegenspreker, met promptpatronen die passen bij het denkniveau van het kind;
- het verschil zien tussen een kind dat met AI vliegt en een kind dat zich stuurloos laat meentrekken, en daarover een gesprek voeren zonder beschuldiging;
- een keten bouwen van universeel thema naar essentiële vraag naar een echt probleem met een echt publiek;
- executieve steigers ontwerpen met een afbouwplan, ook toepasbaar bij twice exceptional;
- een gesprek voeren met een collega dat eindigt in één concrete afspraak, en weten wat je in dat gesprek niet doet.

Doen (handelen in de praktijk)

- een volledig project uitwerken langs de zes stappen, inclusief de AI-rol per stap;
- navertellen en verantwoording inbouwen als vast onderdeel van elke opdracht;
- het aanbod van de (plus)klas herontwerpen rond peers, gedeeld onderzoek en gesprek;
- een aanpak voor het begeleiden van collega's (bv. In de thuisklas) opstellen;
- per obstakel in de eigen school een route eromheen benoemen, en een concept-afsprakenkader meenemen naar de directie.

Voorleven (houding en ethos)

- zelf niet weten hardop toegeven en de vraag samen onderzoeken;
- hardop twifelen aan AI-output waar kinderen bij zijn, en laten zien hoe je dat nagaat;
- je eigen denkproces zichtbaar maken, inclusief het moment waarop je van gedachten verandert;
- een zorg van een kind serieus nemen zonder haar meteen op te lossen, en weten wanneer je opschaaft.

Een greep uit de programmaonderdelen:

- **A. Twice exceptional en AI** - Kinderen met kenmerken van begaafdheid én dyslexie, ADHD of ASS. AI kan hier een toegangsmiddel zijn dat de drempel wegneemt zonder het denkniveau te verlagen: voorlezen en dicteren, structuur aanbrengen zonder de inhoud over te nemen, sociale situaties vooraf verkennen. Met de vraag die er altijd bij hoort: welke steiger is compensatie, welke wordt afhankelijkheid, en hoe bouw je af? Bron: twice exceptional-literatuur; scaffolds op executieve functies.
- **B. Onderpresteren en perfectionisme in het AI-tijdperk** - Het kind dat perfect werk inlevert met minimale inspanning, en het kind dat niets meer inlevert. Signalen herkennen nu het klassieke bewijs — slordig of onafgemaakt werk — is verdwenen. Gesprekken voeren zonder beschuldiging, en opdrachten ontwerpen waarin het proces zichtbaar móét zijn. Aandacht voor faalangst: geduldige, niet-oordelende feedback van AI kan helpen én kan vermindering in stand houden. Bron: Deci & Ryan; onderpresteren-literatuur.
- **C. Coachen zonder mandaat** - Voor deelnemers zonder formele positie: hoe beïnvloed je collega's als je niets te zeggen hebt? Werken met vrijwilligers in plaats van met het hele team, resultaat laten spreken, en de directeur als bondgenoot in plaats van als scheidsrechter. Ook: wat je doet als de school echt niet wil, en hoe je dan toch iets bouwt binnen je eigen invloedssfeer. Met gespreksmodellen en een routekaart voor het eerste half jaar. Bron: implementatiepraktijk; visie Begaafd Onderwijs.
- **D. De grote vragen: filosofische en existentiële gesprekken** - Een set gespreksstarters rond AI, klimaat en rechtvaardigheid, gespreksvormen voor kleine groepen, en hoe je omgaat met een kind dat verder doordenkt dan de groep. Ook je eigen ongemak, want je hoeft het antwoord niet te hebben — hardop niet weten is hier de sterkste interventie. Met de opschaalgrens als vast onderdeel. Bron: Webb; Yalom; Hickman; Ojala; Socratische gespreksvoering.

Bronnen

- Bastani, H., Bastani, O., Sungu, A., Ge, H., Kabakcı, Ö., & Mariman, R. (2024/2025). Generative AI can harm learning. Proceedings of the National Academy of Sciences.
- Betts, G. T., & Kercher, J. K. (1999). Autonomous Learner Model: Optimizing Ability. ALPS Publishing.
- Dabrowski, K. (1966). The theory of positive disintegration. International Journal of Psychiatry, 2(2), 229–244.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. American Psychologist, 55(1), 68–78.
- Heylighen, F. (2007). Characteristics and problems of the gifted: Neural propagation depth and flow motivation as a model of intelligence and creativity. Vrije Universiteit Brussel.
- Hickman, C., Marks, E., Pihkala, P., Clayton, S., Lewandowski, R. E., Mayall, E. E., Wray, B., Mellor, C., & Van Susteren, L. (2021). Climate anxiety in children and young people and their beliefs about government responses to climate change: A global survey. The Lancet Planetary Health, 5(12), e863–e873.
- Ojala, M. (2012). Hope and climate change: The importance of hope for environmental engagement among young people. Environmental Education Research, 18(5), 625–642.
- Renzulli, J. S., & Reis, S. M. (2014). The Schoolwide Enrichment Model (3e ed.). Prufrock Press.
- Ritchhart, R., Church, M., & Morrison, K. (2011). Making Thinking Visible. Jossey-Bass. (Harvard Project Zero — basis onder de denkroutines.)
- Tomlinson, C. A. (2014). The Differentiated Classroom (2e ed.). ASCD.
- Webb, J. T. (2008). Dabrowski's theory and existential depression in gifted children and adults. Zie ook: Webb, J. T., e.a. (2005). Misdiagnosis and Dual Diagnoses of Gifted Children and Adults. Great Potential Press.
- Wiggins, G., & McTighe, J. (2005). Understanding by Design (2e ed.). ASCD. (Essentiële vragen en Backward Design.)
- Yalom, I. D. (1980). Existential Psychotherapy. Basic Books.
- Miao, F., & Cukurova, M. (2024). AI competency framework for teachers. UNESCO. En: UNESCO (2024). AI competency framework for students.
- Kennisnet. Handreiking AI voor scholen. Arbeidsmarktplatform PO (2026). Handreiking Werken met AI in het primair onderwijs.
- Dumont, M. (2026). Artikelenreeks Begaafd Onderwijs, in het bijzonder: Onderwijs zonder plafond; Hoe beïnvloedt AI je denken?; De vijf fasen; Vier rollen die je aan AI geeft; Vijf bekwaamheden die AI niet overneemt. www.begaafdonderwijs.nl
- Begaafd Onderwijs. Visie en raamwerk: de Oplossing Experteaser, de zes stappen, de acht processen, de basislaag en de leraar als procesarchitect. www.begaafdonderwijs.nl/theorie/visie-begaafd-onderwijs

Verantwoording: opgesteld met Claude (Opus 5) op basis van de bestaande trainingsbeschrijvingen van Begaafd Onderwijs, de skill Begaafd Onderwijs en het onderliggende raamwerk; inhoudelijke keuzes en eindredactie door Minka Dumont. Het onderzoek van Hickman e.a. betreft jongeren van 16 tot 25 jaar; de vertaling naar de basisschoolleeftijd is een beredeneerde extrapolatie en wordt in de training ook zo gepresenteerd. De voorbeeldketens in paragraaf 2.5 zijn modellen, geen vaststaand aanbod.